

1995 gennemførte bestemmelser ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser de blindes behov. Ministeriet har således kunnet konstatere, at der – ud over muligheden for at fremstille eksemplarer i blindeskrift i maskinlæsbar form – også er behov for, at der kan foretages transmission af maskinlæsbar blindeskrift fra centrale databaser. Da de gældende bestemmelser kun giver mulighed for eksemplar fremstilling, foreslås det i stk. 1, at den gældende bestemmelse udvides til også at omfatte gengivelse ved visning eller fremførelse og eksemplarspredning.

Forslaget indebærer, at vilkårene for handicappedes adgang til at udnytte litterære og kunstneriske værker for fremtiden vil være udtømmende fastlagt i selve loven, og at bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 1, 3. pkt., om udstedelse af administrative regler derfor kan udgå af lovteksten.

Efter forslaget til stk. 1 er det tilladt at gengive udgivne værker, når gengivelsen særligt er bestemt til brug for blinde og svagtseende. Med ordet »gengive« og ordene »sprede eksemplarer« præciseres det, at bestemmelsen i stk. 1 betyder en indskrænkning i ophavsmandens eneret efter lovens § 2 til eksemplar fremstilling, offentlig visning og fremførelse samt – inden for bestemmelsens anvendelsesområde, dvs. spredning til brug for blinde og svagtseende m.v. – også i eneretten til eksemplarspredning. Med hensyn til udlejning henvises til forslaget til stk. 2 og bemærkningerne hertil.

Forslaget giver generelt en mulighed for, at udgivne værker i enhver form, herunder også i syntetisk tale, kan være til rådighed for blinde og svagtseende uanset den anvendte teknik.

Undtagelsesbestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 1, om fremstilling af blindeskrift omfatter kun litterære og musikalske værker, ikke andre typer af værker som fx kunstværker og filmværker. Forslaget til stk. 1 omfatter alle værker. Baggrunden herfor er fremkomsten af de mange nye typer multimedieværker i digital form. Skal de blinde og svagtseende kunne få nytte af disse frembringelser, er det nødvendigt, at undtagelsesbestemmelsen udformes så bredt, at den dækker alt, hvad der kan forekomme af værker i sådanne frembringelser.

Det fremstillede materiale skal være særligt bestemt til brug for blinde og svagtseende. Det betyder, at det kun er tilladt at foretage gengivelse i form af eksemplar fremstilling, visning og fremførelse m.v., når der er klare holdpunkter for at antage, at formålet udelukkende er at betjene blinde og svagtseende. Foretages gengivelsen af andre end de blinde og svagtseende selv eller institutioner, som særligt har til formål at betjene denne gruppe handicappede, må det forudsættes, at værksgengivelsen har egen-

skaber, som viser, at gengivelsen er særligt tilrettelagt for blinde. Der kan fx være tale om, at eksemplaret er tilpasset til brug sammen med et edb-program, som gør det muligt at læse værket ved hjælp af en læseliste, eller at der er mulighed for, at teksten kan forstørres i ekstraordinær grad med henblik på skærmlæsning eller tilegnes ved hjælp af syntetisk tale og lignende.

Efter den gældende lovs § 17, stk. 1, 2. pkt., er det tilladt at affotografere eksemplarer af udgivne litterære og musikalske værker til brug ved *undervisningen på skoler for døve og talelidende*.

Forslaget til stk. 1 betyder, at der for de døve og talelidende kommer til at gælde undtagelsesbestemmelser, der svarer til, hvad der er foreslået for blinde og svagtseende. Forslaget indebærer, at bestemmelsen i den gældende lovs § 17, stk. 1, 2. pkt., om affotografering på skoler for døve og talelidende udvides til generelt – dvs. også uden for undervisningssituationer – at give mulighed for en sådan gengivelse af udgivne værker, som måtte være formålstjenlig for denne gruppe af handicappede. Der vil navnlig være tale om særligt tilrettelagte gengivelser i tekst og billede kombineret med tegnsprog eller tydelig diktation og lignende.

I lyset af de muligheder, som digitalteknologien rummer for de blinde, døve og talelidende, finder Kulturministeriet ikke, at det er rimeligt at opretholde en forskelsbehandling mellem de nævnte grupper af stærkt handicappede, når det gælder undtagelsesbestemmelser i ophavsretsloven.

Forslaget til stk. 1 gælder kun for udgivne værker, dvs. tilfælde hvor eksemplarer af værket med ophavsmandens samtykke er bragt i handelen eller på anden måde spredt blandt almenheden, jf. lovens § 8, stk. 2. Med hensyn til gengivelse på grundlag af en udsendelse i radio eller fjernsyn henvises til den særlige aftalelicensbestemmelse til fordel for syns- og hørehandicappede i den gældende lovs § 17, stk. 3, jf. § 48, stk. 2, om lyd- og billedoptagelser fra radio eller fjernsyn inden for statslige og kommunale institutioner m.v.

Under høringen har Danmarks BlindeBibliotek, Danmarks Biblioteksforening og Statens Bibliotekstjeneste anført, at den foreslåede nye undtagelsesbestemmelse i § 17, stk. 1, ud fra en ligestillingsbetragtning bør udvides til også at gælde for andre, der på grund af handicap er ude af stand til at læse trykt tekst.

Kulturministeriet må nære betænkelighed ved det af Blindebiblioteket m.fl. stillede forslag, som vil betyde, at de målgrupper af svært handicappede, som forslaget til § 17, stk. 1, tilsigter at give mulighed for fri gengivelse m.v. af beskyttede værker, ikke længe-